

VÁRI FÁBIÁN LÁSZLÓ

Tábori posta

(Folytatás)

Amikor visszatértünk a táborba, úgy találtunk mindent, ahogyan reggel hagytuk. Érdeklődésünkre, hogy van-e már valami hír, mikor várhatók vissza a gyakorlatról az egységek, az őrmester csak a vállát vonogatta. Még szürkület előtt kiosztotta a vacsoracsomagokat, s milyen jó, hogy nem felejtette el: oldaltáskájából előhúzott, s kezembe adott egy kisebb köteg levelet.

– Lapozd át, úgy emlékszem, érkezett neked is valami, a többit meg add szét a fiúknak, ha megjönnek.

A tábori posta – reménységünk és jókedvünk, szomorúságunk és bánatunk forrása, az otthoniak gondoskodásának, féltő szeretetének sokszor méltatlan, bár egyedüli hivatalos közvetítője – e félig sztyepei, félig sivatagi pusztaságban is ránk talált. Jó lenne tudni, mielőtt még kinyitnám a borítékot, most vajon melyik minőségében érkezett?

Istenem, ez a Magdi kézírása – üt meg belülről valami, s ahelyett, hogy éhesen rávetném magam, forgatom idegesen, bontatlanul. Már másfél hónapja nem küldtem neki egyetlen sort sem, miközben tőle ez már a harmadik levél. Hadd nézzem hát. Számonkérés, szemrehányás – amire leginkább számítottam – hírül sem volt benne. Egyetlen rövid mondatot, egyetlen ártatlan kérdést rejtett a boríték, de az a néhány szó hosszú percekre lefoglalta szememet és eszemet. Néztem csak, addig néztem, amíg a szétnyitott papír lassan áttetszővé lett, s a mögötte feltáruuló tükörben felsejlett a levél küldőjének alakja. Nem képzelgés, nem pillanatnyi látomás. Egy elszabadult és önállósult gondolat ragadott magával, s meg sem állt velem az ismerős ungvári kvártélyszobáig. Úgy tetszett, közelről követhetem minden mozdulatát, hogy megérinthetem, de mire feléje nyúltam volna, nem volt kezem. Lelki valómmal olyan könnyű voltam, mint a vízből lett pára, s bármennyire vágytam teste melegére, már csak a gondolataiba tudtam behatolni. És akkor megéreztem, már tudja, amit én régebben tudok. Elvesztésembe beletörődve, sajtó mosollyal hajlott asztala fölé, hogy egyetlen kurta kérdésben oldja semmivé az eltelt másfél év hiábavaló várakozását: „Maci Laci, miért nem írsz?” Láttam, amint leragasztja és címezni kezdi a borítékot, de egyszer csak felkapta fejét, tekintetét az ablakra tapasztotta, mert az esti homállyal sejtelmessé lett üvegre behozták neki arcomat a légkörben kalózkodó videosugarak. Megállt kezében a toll, előredőlve a részletekre próbált figyelni, ám zavarkeltő forrás, talán egy hegesztőaggregát kapcsolt be a közeli építkezésen, s az alkalmi képernyőn szétfoszlott az arcom, helyét százezernyi hangya foglalta el. Ettől elkomorult kissé, s arra gondolt, talán beteg vagyok.

Teljessé tette azért a címzést, leírta elszántan az ötjegyű számot, s mintha csak ez lett volna a zavartalan vétel feltétele, az ablak képernyője újból tisztulni kezdett. Láttá, hogy kezemben tartom utolsó levelét, látta, hogy gondterhelt homlokom tenyerembe ejtem, de valami recsegni-ropogni kezdett a magasban, s megszűnt közöttünk minden kapcsolat...

Amikor hajnaltájban a hideg felébredtett, még mindig egyedül voltam a sátorban. Előre sejtve a hűvös éjszakát, csak csizmámtól szabadulva, ruhástól dőltem a fekhelyre, s a kék gyapjútakaró alatt mégis vacogtam. Felültem a priccsen, lábamra kapcát tekertem, csizmát húztam és felálltam. Valami eközben a sátor földjére hullott, s bár súlytalan volt az esése, mégis észrevettem: az összegyűrt boríték volt az. Azzal aludtam el, rajta feküdtem. Felvettem, kisimogattam, kettéhajtva zubbonyom belső zsebébe tettem, s kiléptem az alaposan kihűlt ég alá.

Hogy miért nem írok levelet? Nagyon nehéz azt megmagyarázni. Hiszen jól tudja ő is, hogy félbemaradt közös életünket már nem folytathatjuk. Azt az állapotot, azt a környezetet szétzilálta az idő, az a világ, amelyből akkor kiszakadtunk, fél lábbal a múltban jár, visszahozni azt már lehetetlen. Én sem vagyok azonos akkori önmagammal, mint ahogyan ő sem. Újrakezdeni? Kész balgaság lenne. Hogyan mernék én itt a jövőt illetően bármiféle spekulációba bocsátkozni, amikor azt sem tudom, mihez kezdjek magammal, ha hazatérek? Mit írjak, mit mondjak neki, mivel hitelgessem? Hogy várjon, mert szeretem? S aztán mi lesz? Neki egyetemi oklevele, munkahelye van, de én mit kezdjek a fél diplomámmal? Mikor, hogyan kerülnek elvarrásra az én sorsom elárvult szálai? A türelmetlenség, a bizonytalanság előbb-utóbb közénk fészkelné magát, és sírva, haraggal válni – rettenetes lehet. Hát ezért nem írok. Hadd nehezteljen inkább, hadd hidegüljön csak, hadd menjen férjhez. Én innen – és ráadásul írásban – képtelen vagyok magyarázkodni. Mit mondhatna az őszi gally a sárgult levélnek, amikor már nem képes megtartani?

A naptár szerint valóban őszi van, hisz lassan vége a szeptembernek, de ennek itt semmi jelentősége. Ez nem az a föld, ahol a hervadás szembetűnően uralná a tájat, ezen az alapon itt nem terem melankólia. Itt legföljebb azon lehet búslakodni, hogy évszokról évszakra, évről évre fogyatkoznak az élet esélyei. Itt minden alkonyattal meghal a föld, s bár újraéled minden virradattal, az már nem az alkonyelőtti állapot. Most is felkelt a nap, ám fogalmam sincs róla, hogy a homokpuszta számomra ismeretlen rovarvilága vagy csenevész flórája mennyire veszi hasznát a jótékony sugárzásnak. Én azonban érzem a meleget, pedig még csak reggel hét körül jár, de mivel az égbolt tiszta, a sugarak szinte hőveszteség nélkül érnek a földre.

Nocsak. Annyira azért nem hevíthet ez a reggeli nap, hogy homlokom gyöngyözni kezdjen. Kissé ingerülten fordulok az erőteljesen áradó fény felé, de meg is bánom a hirtelen tett mozdulatot, mert rózsaszínből lilába, vörösbe, feketébe játszó felhő tolakszik szememre, s hiába visszakozom, már elkezdődött előttem

az apró, fekete karikák tudatmódosító tánca. Megszédülök egy pillanatra, s bár tagjaimba iszonyú fáradtság költözött, állva maradok, de... nem sokáig. Leülni... feküdni... előbb csak térdre, majd szép lassan, csendesen – hanyatt a hűvös homokon. Így a jó. Sötét már minden, minden, s mintha kiemelték volna alólam a földet, ereszkedni kezdek a rémisztő ürességbe. Néhány másodpercig – most úgy tűnik –, mintha nem lennék teljesen elengedve, mintha visszatartana még valami, aztán megszűnnek, elmállanak a láthatatlan kötelékek, s az ereszkedésből zuhanásba váltva gyorsulok a szabadesés legvégső határáig. Várom az út végét, az emberi ésszel elkerülhetetlennek vélt becsapódást. De nem... Tudatomon és akaratomon kívül lassulni kényszerülök. Talán egy eddig ismeretlen létforma közelébe értem, ám hogy mi lehet mögötte, azon töprengeni is hasztalan. Védőburok, olyan erőtér övezi, amit testsúlyom és mozgási energiám ismételt összedásával sem törhetnék át. Végképp lelassulva egyetlen másodpercre megállok ebben a különös közegben, majd liftezni kezdek benne, akár a mustba merített fokoló. De ennek is elérkezik a vége, s szétárad köröttem az abszolút csend, a leírhatatlan nyugalom...

A szalmiákszesz irtóztatóan szúrós szaga térít magamhoz. Párája, akár az acél, úgy hatol agyamba, s amit ezen túl még érzékelni tudok, hogy valaki zsidbadtra pofozta arcomat. Szememet megnyitva két-három alak homálylik fölöttem, de azonosítani csak ezüstfogú őrmesterünket tudom. Az ő ujjaitól ég hát a képem, ő rángatott vissza – minden bizonynal – e földi világba.

– *Nu kák?* (Na, hogy vagy?) – hallom szájából a szokványos kérdést, melyre válaszként csak jobb tenyerem próbálom felmutatni: jelen vagyok.

Néhányat biccent erre fejével, de szemeit szűkre zárja, mintha csak az imént még ott bujkáló ijedelmet szeretné végképp kiszorítani belőle, s közben a csuklóm után nyúl, hogy pulzusomat kitapogassa. Nehezen akad rá, de amikor mégis, az órájára néz, és számolni kezd.

– Mi van? – kérdik a körötte állók.

– Az ördög tudja – dörmögi halkán. – Nagyon lassú, és kihagy... Negyvenkettő, negyvenhárom. Kevés. Valószínű, hogy leesett a vérnyomása. Segítsetek – fordul a fiúkhöz –, vigyük a sátorba.

Két oldalról hónom alá nyúlva megemelnek, a fekhelyemhez vezetnek. A priccsen azonban olyan vacogás jön rám, hogy egymáshoz ütődnek a fogaim. Felszökött a lázam, szinte biztos vagyok benne. Betakarnak. Valaki egy zománcos bögrét nyújt felém. – Hideg tea – mondja. Nem kívánom, de felkönyöklök mégis, iszom néhány kortyot, miközben egyre látványosabban ráz a hideg. Kondratyenko tanácstalanul néz a fiúkra.

– Orvos kellene – dűnnyögi, miközben a sátor szélesre tárt bejáratán kifelé bámul. – Vagy legalább egy *felcser*, azonban ő is oda van a csapattal. Mindenesetre

én most elmegyek – fordul hirtelen Mamedovhoz –, és megpróbálok keríteni egy egészségügyist. Te pedig gyere velem, hozz neki egy lázcsillapítót, aztán maradj mellette, míg nem jövök.

Ezzel magamra hagytak, én meg fejemre húztam a gyapjúpokrócot, hogy te-
lefűjjam meleg levegővel az alatta megszorult szűkös teret. Öt perc untig elég lesz rá, ezt tapasztalatból tudom, így szoktam én ezt máskor is, ha láz gyötör. Ennél gazdaságosabb módját azóta sem ismerem a gyors átmelegedésnek, mert a beteg test maga termeli meg hozzá a szükséges hőenergiát. De nemcsak ezért alkalmazom szívesen, hanem azért is, mert nem tanított rá senki, gyermekkori mandulagyulladásaim idején magam dolgoztam ki ezt a technikát, s lám: kiválóan működik most is. Elmúlt rólam a reszketés, lassan már kezd melegem lenni, meg aztán fogyatékan az oxigén, és a pokróc a szőrszálain lecsapódott pára miatt kellemetlenül szúrja arcomat. Na, volt ebből elég, ideje előbújni. Nagyokat kapkodok a friss levegőből, mert a takaró alatti nem való már semmire. Úgy érzem, máris jobban vagyok, ideje lesz feltápáskodni.

Jó negyedóra telik el, mire az azeri bajtárs visszatér, de nem egyedül, hanem az őrmesterrel. Mivel a priccs szélén ülve találnak, Kondratyenko úgy tesz, mintha földbe gyökerezett volna a lába a meglepetéstől, s a maga hamisíthatatlan vigyorával nyugtázza állapotom gyors javulását.

– Nincs jelenleg egyetlen *felcsér* sem a tábor területén, de amint látom, már nem is szükséges – mondja megnyugodva, s a szemben lévő priccs szélére lehuppanva most ismét a pulzusom ellenőrzésére készül. – *Ánu!* (Add csak!) – mondja kíváncsian, s amint kitapintotta, máris az óráját figyeli. – *Nu, mologyec* (Derék legény vagy) – szól aztán elégedetten. – Ez mindjárt más. A percenként hatvan körüli szívverés teljesen normális. Tudod mit? – néz hirtelen mozdulattal a szemembe, s figyelmem felkeltésére jobb mutatóujját is a magasba emeli, mire én tásra nyitott pupillákkal kérdezek vissza. – Nem tableta kell neked. Hoztam én annál sokkal jobbat – mondja olyan figyelemfelkeltéssel, mint amikor a tökéletlen felnőtt a gyermeket ámítja, s lapos parancsnoki oldaltáskájából egy celofánnal lekötött, másfél decis majonézes üveget varázsol elő. Látom azonnal, hogy nem az üvegecske méretére, hanem a tartalmára kell figyelnem, s abban, bizony, valami apró bogyóféle piroslik.

– *Kljukvá* (vörös áfonya) – emeli szemmagasságba –, mégpedig szeszben tartósítva. Ez majd rendbe teszi a te rendetlenkedő vérnyomásodat. De aztán vigyázz vele – csatolja hozzá mindjárt a használati utasítást –, nehogy egyszerre kanalazd be, mert részeg leszel tőle. Egy teáskanálnyit kapjál be minden este, így eltart nagyjából tíz-tizenöt napig, s ez elegendő is lesz egy előzetes kúrára. De akár most azonnal is megkóstolhatod, én garantálom, hogy ízleni fog.

Valóban ízlett, sokkal jobban esett, mint a kazahok langyos kubányi vodkája, ám az a parányi szesz, amit a savanykás bogyók elraktároztak, le sem ért igazából a torkomon, mert már a számban jótékony mámorra változott. S amint a zászlós elvonult, belevájtam a kiskanállal még egyszer – hadd jusson a gyomromba is –, majd még egyszer, hogy a fejem se maradjon üresen. A muszlim hitű Mamedov, aki – más dolga nem lévén – mellettem maradt, arcán vidám grimasszal fordult félre.

– *Dáváj, poprobuj!* (Kóstold meg te is!) – nyújtottam felé a teáskanálnyi tilalmat, de ő tiltakozva rázta a fejét. – Te tudod, azaz így sohasem tudod meg, hogy mit hagysz ki – dűnnyögtem egykedvűen, s magamhoz vettem ezt a porciót is, mert nagyon kívántam.

Estére járt az idő, mikor a bajtársak jókedvű hangoskodására kinyitottam a szemem. A sátor bejáratát egy erőteljes mozdulattal széttárva, Szemjonov érkezett elsőként, s bár már ülő helyzetben talált, vizslaérzékei felfedezték rajtam az egész napos henyelés nyomait. Az lett volna furcsa, ha nem esik nekem azonnal:

– *Nu i nyi hujá szebe zájávocski! Drugije pásut, kák pápá Kárlo, á fráncuz szpít, kák szuszlik!* (Micsoda igényei vannak valakinek! Mások húzzák az igát, mint Carlo papa (Alekszej Tolsztoj *Aranykulcsocska* című gyermekregényének alakja), a *fráncuz* meg alszik, akár az ürge!)

Ismertem már eléggé, tudtam, megjátssza csak a nagyhangú vagányt, ezért – hogy érezze: nemcsak értem, de használni is tudom, ha kell, a nyelvét – az ő modorában vágtam vissza neki:

– *Háros pizgyety, Fityi! Poká ti szvojimi náketámi vozilszjá, já csuty nye izdohnul.* (Elég a pofázásból, Hosszú! Míg te a rakétáiddal bajlódtál, én itt majdnem feldobtam a talpam.)

– Valóban így volt, elvesztette az eszméletét is – sietett igazolásomra Mamedov – elég volt talpra állítani.

Szemjonov tágra nyitotta a szemeit, közelebb lépett, mellém ült a priccse, s már nem a mindennel és mindenkivel elégedetlen nyakigláb legény, hanem az egészségemért aggódó bajtárs nyúlt ösztönösen a homlokom felé.

– Lázás vagy? – kérdezte halkabba fogva, de mire bármit is válaszolhattam volna, azeri prókátoromnak újból beindult a kereplője:

– Csak volt. A *szpirt*ben tartósított bogyók leverték a hőmérsékletét. Meg sem elégedett egy kiskanállal, legalább háromszor kotort bele az üvegbe.

A szesz hallatán felcsillant a fiú szeme. Nem kellett kétszer körbefordulnia, a sátor félhomályában is megtalálta orvosságomat, rá is borította azonnal nagy lapátkezét.

– Ezek szerint te már ettél belőle, hadd kóstoljam hát meg én is.

Az első kis dózist – bizonyára az ízek szétválogatása végett – alaposan szétkente szájában, s attól kezdve – elégedett bólogatásaival kísérve – egyre fűgében forgott, míg végül megcsikordult az üvegecske alján a kanál. Hát ennyi volt.

– Ne sajnáld – vetette felém a Hosszú anélkül, hogy rám nézett volna –, hamarosan szabadságra megyünk, ihatsz majd, amennyi beléd fér, de értsd meg, nekem erre most nagy szükségem volt.

Két tenyerét jócskán maga mögött a komisz fekhelyre támasztva, felsőtestével amennyire csak lehet, hátradólt, majd a fejét is hátravetette. Mosolya sejtelmes volt, mint akinek lebeg már a teste, és nagyon, nagyon elégedett. – *Vot eto kájf...* (De jó ez a kis mámor...) – susogta elhalkulva – *Pocstyj násztojácsij.* (Már-már az igazi.)

EM · 2009